

ТМ	Г. XXX	Бр. 3	Стр. 501 - 502	Ниш	јул - септембар	2006.
----	--------	-------	----------------	-----	-----------------	-------

Приказ дела
Примљено: 04.02.2006.

Весна Милтојевић
Факултет заштите на раду
Ниш

ЕКОЛОШКЕ ПАРТИЈЕ*

У монографија *Партије зелених у Европи*, аутор др Дарка Надића полазећи од еколошких проблема као глобалних проблема савремене цивилизације, указује на неопходност њиховог изучавања у оквиру друштвених наука, пре свега у социологији. Имајући у виду предметну одређеност социологије и посебно социјалне екологије, истиче да социјална екологија мора да истражује и појаве и процесе као што су еколошко одлучивање, креирање и остваривање еколошке политике, чиме се "у све већој мери удаљава од биологизма" (стр. 2). Аутор, даља указује и на разлике у предмету проучавања социјалне екологије, политичке социологије и социологије политичких партија, истичући да социјална екологија "треба да проучава само еколошке програме политичких партија, /.../ везе између економских, социјалних, културних и других програма са еколошким програмима" као и идеолошко-политичку основу партија Зелених у "којој оне изражавају свој однос према природи и посебно према еколошким проблемима", њихов "утицај на развој и унапређивање еколошке свести друштва у коме делују, као и њихово учешће у конципирању и остваривању еколошке политике у конкретном друштву", али и њихов утицај на политику друштвеног развоја уопште (стр. 3 и 8).

У првом поглављу *Партије Зелених у Западној Европи*, анализирају се узроци настанка партија Зелених, који се везује за крај шездесетих и почетак седамдесетих година прошлог века. Поред економско-социјалних, аутор објашњава и политичке корене зелених партија. Следи анализа развоја Зелених у зависности од времена настанка; кроз истраживање животног века; анализу понашања у односу на учешће у националним владама; анализу садржаја политичких програма, манифеста, изборних докумената и коалиционих споразума. Посебна пажња посвећена је идеологији партија Зелених (стр. 33-40), при чему се истиче њена разлика од вредности, веровања и праксе традиционалних партија (стр. 34). Анализирајући однос еколошких партија и традиционалних, аутор указује на две битне разлике међу њима. Прво, зелене партије се разликују од традиционалних по томе што саставни део њихове политичке идеологије чини еколошка идеологија и друго, залажу се за партиципативни облик партијске организације при чему локални

vmiltojevic@yahoo.com

* Дарко Надић, *Партије Зелених у Европи*, пишчево издање, Београд, 2004.

партијски одбори имају више слободе и аутономије у процесу доношења одлука (стр.53).

У другом поглављу *Партије зелених у земљама у транзицији*, као и у првом, полази се од узрока настанка партија Зелених у земљама Централне и Источне Европе, при чему се указује на сличности и разлике у узроцима настајања и деловања. По мишљењу аутора, постоји више разлика него сличности између зелених Западне и Централне и Источне Европе, које "проистичу из различитости социјалних, политичких и културних услова у којима су се ове партије стварале и развијале" (стр. 128), а чије корене налази у идеологији и програмима источноевропских зелених с једне стране, и специфичном еколошком, економском и политичком развоју бивших социјалистичких земаља на тлу Европе. Поред приказа развоја партија зелених у Пољској, Бугарској, Мађарској, Чешкој, Словачкој и Румунији, у овом поглављу посебно се анализирају партије Зелених у државама бившег Совјетског Савеза (Руској федерацији, Украјини, Естонији, Летонији, Литванији и Грузији). Посебно интересантан и значајан је део у коме се говори о зеленим партијама на подручју бивше Југославије. Аутор указује на основне облике и узроке деградације животне средине на овом подручју, као и на не/заинтересованост за оснивањем политичких организација, покрета и партија после увођења вишепартијског система 1990. године, које би имале у свом програму предзнак "екологија" или "зелени". Разлоге за овакво стање, др Надић налази у мишљењима научника и међу становништвом да се ове партије оснивају ради институционализације или политизације еколошких интереса, као и у чињеници да су први вишестраначки избори "у Србији, Хрватској, Македонији и Босни и Херцеговини, представљали обрачун између комунистичких партија сада трансформисаних у социјалистичке или социјалдемократске партије и традиционалних конзервативних (антикомунистичких) партија грађанске оријентације" (стр. 173-174). У Словенији је ситуација другачија, па у ауторовим разматрањима еколошке партије ове бивше републике СФРЈ заузимају прво место. Приказ еколошких партија у Србији почиње анализом Манифеста Зелене странке. Следи осврт на програме, по мишљењу аутора, две најзначајније од осам регистрованих странака зелене оријентације у Србији: Зелене странке – ЕКО и Зелене Србије. На крају другог дела, а на основу опсежне анализе еколошких партија у Западној Европи и земљама у транзицији, дато је десет узрока политичког неуспеха Зелених у земљама Источне и Централне Европе.

Трећи део, *Облици међународног организовања партија Зелених у Европи*, посвећена је анализи међународне сарадње еколошких партија, програмима сарадње и будућности ових партија, да би се у завршном делу указало на будућност Зелених, која по др Надићу зависи "од њихове спремности на политичке компромисе са својим коалиционим партнерима у власти. Али, /.../ и од воље оних бирача који сматрају да је очување животне средине и заштита животне средине примарно друштвено, економско и политичко питање /.../" (стр. 224).

Значај монографије др Дарка Надића, *Партије зелених у Европи* је двојак. С једне стране, представља допринос предметном одређењу социјалне екологије и њеном разграничавању од политичке социологије и социологије политичких странака, а с друге, без сумње својом аналитичношћу и обиљем података обогаћује нашу не тако богату литературу посвећену овој проблематици.